NATIONALBIBLIOTHEK
IN WIEN
168250-A
Neu-

Digitized by Google

Österreichische Nationalbibliothek
+Z219893606

168250-A

Digitized by Google

Digitized by Google

FRANJE HOFFMANNA

150 ĆUDOREDNIH

PRIPOVĚDAKAH

ZA MLADEŽ OBOJEGA SPOLA.

PREVEO

IVAN FILIPOVIĆ.

I. DIO.

(SA ČETIRI BOJADISANE SLIKE.)

U ZAGREBU.

TROŠKOM LAVOSLAVA HARTMÁNA

1865.

38

Digitized by Google

Tiskom Jermenskogá manastira u Beću.

Digitized by Google

Pozvan po knjigaru g. Lavoslavu Hartmánu, da mu prevedem ove malanoj dětci naměnjene pripovědčice, rado sam se prihvatio toga posla, jer sam i sám uvidjao, da bi nam takova knjižica bila veoma koristna i potrebna. Ove pripovědke pisane su naime za zabavu mladeži pučkih i glavnih školah, od I. do IV. razreda; a za tu dětcu imamo upravo malo šta tako sgodna. Da su pako ove pripovědčice nesamo lěpe i krasne, nego u tu svèrhu sbiljam i sasvim prikladne, zato ne treba drugog dokaza, nego da napomenem, da je ovaj prěvod priredjen po desetom izdanju izvornika. Bože daj, da bi je i naš narod tako sèrdačno primio, i da bi što blagotvornije dělovale na ćudoredno oplemenjenje mile nam omladine!

I. F.

Digitized by Google

Digitized by Google

1. Lula.

Mirko bijaše još malen dětčak, tek mu je bilo šest godinah, a već ga je želja vukla za otčevimi lulami, da puši. Otac je morao skoro svaki dan vikati: „Mirko, okani se lulah; dětca se razbole, kad puše!“ Al je Mirko ipak uzimao lule.

Jednoč odje otac njekamo, a zaboravi, da zaključa svoju sobu. Odmah to Mirko opazi, te bèrže bolje odleti k lulam, pograbi jednu i napuni ju duhanom. Zatim zapali žigicu, te začme pušiti kao Ture, i po sobi tamo amo šepiriti se, što mi ga radiš. Nu nebjè dugo, dodje mu dim i u nos i u gèrkljan, te Mirko stane i kihati i kašljati, da ga je duša zabolěla, a suze ga obalile. Al on za to sve nije mario, mislio je; da je Bog zna kakova ljudesina, pa je sve dalje pušio. Na skoro je soba bila puna dima.

Neprodje njekoliko časovah, al ti se malomu duhandžiji smuči, kako nigda prije. Dèrhtao je na cělom tělu, i tumarao tamo amo. Bilo mu je, kano da mu zemlja izpod noguh běži. Najednoč mu se smèrkne pred očima, počne mu se zliti, lula mu pade na

Digitized by Google

zemlju, i Mirko nemogaše dulje stajati. Svali se na tle, probije si glavu o ugao jednog stolca, i ostane onesvěšćen ležeći.

Malo za tim vrati se otac kući, opazi dim, smotri rezbijenu lulu, a Mirka onesvěšćena, i mahom se dosěti, šta se je dogodilo. On digne dětčaka, dade mu vode piti, i kad je malo k sebi došao, oštro ga izkara.

„O dragi otče," tepaše Mirko „oprosti mi, nigda više u móm životu neću pušiti; jos sam sasvim bolestan!"

„Vidiš, dakle," reče otac „da sam ti dobro želio, kad sam te opominjao, da lulah nediraš. Ajde sada k materi, da ti ranu zaveže!"

Mirko ojde, i odsele nehtědè ni blizu lulam. Izkustvo ga opameti.

2. Kokošinjac.

Jedno jutro rečè mati svojoj dětci: „Čujete, danas će vam doći děd, kog već davno viděli niste, pa zato obucite vaše najbolje odělo. Nego morate paziti, da ih nezapèrljate, jer vas inače neće děd ni pogledati!"

Dětca obećaše, da će se čuvate, te ih obuku, Ljubičina nova sèrbijanka bila je zlatom izvezena, i ona je u njoj izgledala, da ju je milina bila viděti. Veselju nebijaše ni kraja ni konca.

Digitized by Google

„Neraduj se preveć!“ reče mati „ti si nesmotrena, i velika zamazanka. Svaki čas imaš kakovu masnicu na svojem odělu!“

Mati je imala pravo, jer Ljubici nije bilo mnogo do čistoće. Dapače ni danas nemogaše da bude urednom.

Dočim naime njena dva brata u vèrt odjoše, da se tamo igraju, prišulja se Ljubica ka kokošincu, i razganjaše kokoši. Razplašenu živad těraše tja u konjušnicu, gdě su vrata baš širom otvorena bila. Nu dok je u nutri bila, zalupi větar vrata, i ona bude nehotice zatvorena. Sad je bila u gadnoj kunjušnici, i nije znala ni šta će ni kako će. Lupaše na vratih, vikaše što joj gèrlo dadè, udaraše nogama, i činjaše sva moguća, samo da saznaju, gdě je. Ali nitko nemogaše ju čuti, jerbo je konjušnica podaleko od kuće bila.

Podne dodjè; Ljubica ogladnù a bijaše još zatvorena. Napokon odluči, da će se provući jednom uzkom jamom, kojom su i kokoši unilazile i izalazile. Na svoje novo lěpo odělo i nemišljaše više. Ona se ležè sad na zemlju, puzaše napèrvo i prozvuče se do pol těla van. Nu dalje nije mogla više ni napèrvo ni natrag, jer je jama bila preuzka. Svu snagu upotrebljavaše, da ili van izadje ili da se natrag u konjušnicu povuče. Ele sve je bilo zaman, ona ostadè u škripcu. Na njezinù strašnu viku dodju napokon mati i děd, koji je medjutim došao bio, i ostala bratja.

Digitized by Google

O kako su se smijali svi, kad Ljubicu u toj nevolji opaziše!

Jedva i to velikom mukom izbave ju njezina zatvora, i ona stajaše sada zamèrljana od petuh do glave i zasramljena plačući pred materom i dědom, koji se grohotom smijahu.

„O ti mala zamazanko!“ reče děd. „Donio sam ti tako krasnu novu oděću, da te razveselim; ali vidim, da tebi nije ništa do lěpa oděla, jer se inače nebi tako zamazala bila. Radje ću ti dakle dati iz kakve stare vrěće sašiti suknju!“

Svi se iz nova stanu smijati, i Ljubica dobije sbiljam od svoje matere suknjicu od debela platna, te ju moradè obući město svilenog svoga oděla.

Sad je uviděla svoju manu, pokajala se je i poboljšala. Odsele je bila toliko čista i uredna, koliko prije bijaše nečistom i neurednom.

3. Klevetnica.

Sve se děvojčice bojahu Anke, jer bijaše zločesto děte, kômu je to svejedno bilo, da li su ju roditelji ali učitelj radi kakve nepodobštine psovali ili ne. Samo batinah bojala se je Anka. A kad je od tog sigurna bila, onda je lagala, svadjala se i tukla s drugom dětcom, čim je medju nju samo došla. Nu najveća njezina zloća bila je ta, da je na svoje drúge, gděgod je mogla, kod roditeljah njihovih klevetala i svašta

Digitized by Google

lagala. I u tom je bila tako previjana majstorica, da su joj rědko kad u trag došli i nju kaznili.

Nu jednoč je ipak nagraisala, i kleveta joj je izašla na vidělo,

Ona se naime po podne s drugom dětcom igrala vani pred gradom na tratini. Veselo su dětca tamo amo tumarala, smijala se, šalila i skakala. Tad najednoč počme se Anka bez ikakova povoda svadjati s Dragicom, i potvaraše ju, da se je loptom za njom bacila. Dragica se branjaše, jer je bila sasvim nedužna, a Anka postane napokom tako neuljudnom, da je sa zemlje pograbila jednu batinu, te Dragicu njom tući htěla. Nu nju obrane njezine drugarice; a napokon skoče sva dětca, te odtěraju svadljivu Anku, kad su uviděli, da ona krivo ima.

To je Anku strašno sèrdilo i ljutilo, pa ti ona u onoj svojoj zloći odleti k Dragičinoj materi, te joj himbeno plačuć reče:

„Dragica me je na tratini udarila svojom loptom, a kad sam za to počela plakati, onda me je tukla velikom batinom; a i druga su me dětca tukla, napokon me pako odtěraše.“

Dragičina mati nije odmah htěla, da věruje Anki; nu kad se je stala kleti i preklinjati, da istinu govori, odkine ona veliku šibu, i pošalje po Dragicu na tratinu, da mahom kući dodje. Anka je htěla sada, da se potajno izmakne; nu mati ju nepusti, nego ju zadèrži i reče joj:

Digitized by Google

„Ostani ti samo ovdje, sirotice! Kad te je Dragica tako ljuto uvrědila, a ti sad gledaj, kako će biti za to kažnjena.“

Dragica dodje, a s njom i ostale njezine druge. Odmah su one mislile, da je opet Anka šta nalagala, i zato su sprovodile svoju malu prijateljicu, da istina na vidělo dodje. Kad je dakle mati Dragicu kazniti htěla, pripovědiše one sav dogodjaj, kako se je u istinu sbio. Mati uvidi, da je Dragica čisto nedužna, jerbo se Anka kod pripovědanja malih děvojčicah bila do ušijuh zacèrvenila, i nije mogla ni rěči progovoriti za svoje opravdanje.

Mati se na Anku strašno razljuti, uzme šibu, te lažljivicu čestito izpraši, da je iza glasa plakala.

„A sad se odmah tornjaj kući, ti zločesta klevetnice, i da mi nisi više došla, da se s Dragicom igraš!“ reče još i odpremi Anku kući. A otcu njezinu napiše list, u kojem potanko izpripovědi, kako je Anka bila neuljudnom i zlobnom.

I u malo da nije Anka batinah dobila još i od svoga otca.

4. Šivaonica.

Mala Ivka imala je ići u šivaonicu, da se uči šiti. Nu Ivki se to nije dopadalo, i ona pod nipošto nehtěde, jerbo je već od drugih děvojčicah bila čula, da se u šivaonici mora po cěle ure mirno sěditi i marljivom

Digitized by Google

biti. Zato je plakala, vikala i iz petnih se žilah tomu opirala.

„Ta budi pametna, Ivko!“ reče joj mati.„ Šta će iz tebe biti, ako se ništa učiti nećeš; ta ti bi se morala sramiti pred svim malim děvojčicam, koje sve do jedne više znaju nego li ti. Već ti je skoro šest godinah, a još ništ neznaš. Idi, sram te bilo! uzimaj mahom svoju šivaću spravu, pa idi u školu, jer inače imat će šiba borme posla.“

Kad je Ivka viděla, da se mat bre nešali, otare si zaplakano lice pa ojde. Smèrknuta je u školu došla, a smèrknuta je opet iz nje i otišla, i dodje kući, bez da se je šta naučila.

To je tako išlo jedan tjedan dva, pa i cěli četvèrt godine. Ivka nije šila, niti je htěla, da se to uči. Ona je mislila samo na svoje igračke, i kako da bazdaliče i igra se. Učiteljica se tužila na nju, a mati se je opet sèrdila.

Napokon ti dodju sveti božićni dani.

Božićno dèrvce s nebrojenimi svěćicami bude zapaljeno, a na prostèrtom stolu bili su poredani Ivkini darovi. Da krasni li su to bili darovi! Nov šešir, nova svilena haljina, nove krasno izvezene cipele, zaprege i množina igračkah! Milina ih je bila samo gledati.

A na njih gore bio je još njekakov listić.

Kad je sve sredjeno bilo, pozvoni mati, a Ivka doleti sva izvan sebe od veselja.

Digitized by Google

„Kako je to sve lěpo, sve prekrasno!“ govoraše ona neprestano, pregledajuć darove veselim sèrcem i užganima očima. Najednoč smotri i spomenuti listić, spopadne ga i čita. Lice joj se sada zarumeni, i velika ju žalost obuzme.

„Čitaj taj listić glasno!“ reče mati.

Sva zaplakana uzme Ivka listić i tepaše:

„Ovi lěpi darovi jesu za Ivku, koja šiti zna.“

Uzdišući metne listić, gdě je bio, pane materi oko vrata, i poviče:

„Bit ću, majko, marljiva, i neću više nigda bazdalikat!“

Darovi su bili pozatvarani, ali Ivka je dèržala rěč. Svaki dan išla je sada k učiteljici i učila se je marljivo. — Za četrdeset danah znala je šiti kao ma koja od njezinih drugah, i jedne večeri donese svojoj materi jednu košuljicu, što ju je ona sašila. Mati ju ogèrli, a zatím opet zapali božićno dèrvce, i darove iznovice na stol poreda. K pèrvašnjim stvarim bila je još pridodana jedna lěpa knjiga, puna krasnih slikah; a na njoj je bila cedulja, na kojoj je napisano bilo:

„Nagrada marljivosti.“ Ivka je ljubila i gèrlila svoju majku, i slavila je jedan od najradostnijih danah života svoga.

Digitized by Google

5. Ptice.

Milan i Savica bili brat i sestra, ali nimalo jedno drugomu nalik. Milan je bio prijazan i mio dětčak, a Savica smèrknuto i osobito nenavidno děvojče. Štogod bi dobila, ničim nebi zadovoljna bila, i nenavidila je svoga brata za svaku malenkost. Tim si je ogorčavala sama svoj život, i kvarila si svako veselje.

Ako bi ona dobila novu oděću a Milan novu surku, to je smèrknuta bila i mèrmljala:

„Milanova je surka mnogo lěpša, nego li moja oděća. Neću ju ni gledati, tako je ružna!“ govoraše ona.

Ako bi dětca dobila južinu, to je ona opet mèrmljala.

„Milan je dobio mnogo lěpšu jabuku, nego li ja!“ govoraše nenavidno, i tako se je strašno sèrdila, da joj je južina i dobivena sladka jabuka gorka bila kao pelin.

Takova je bila u svem i svačem, i otac je gledao, da ju kakogod odnči te opake mane. Više put joj je predstavljao, da ona sebi samoj najviše škodi svojom nenavidnošću, jer da ju nitko neće rada imati, dok se toga neokani. Savica je mirno slušala sve te opomene, pa ostadè nenavidnom, kao i prije.

Jednog dana dodje otac kući i donese dva sasvim jednaka kaveza. U jednom je sědio šaren češljugar, a u drugom je skakutao veseo konopljar.

Digitized by Google

„Evo, Milane," reče on „poklanjam ti ovoga češljugara; a tebi, Savice, ovoga konopljara. Dvorite ih dobro, i imat ćete puno veselja, jer oni se s vrěmenom sasvim upitome."

Milan se je veoma radovao svojoj ptičici, a Savica je oborila nos, namèrgodila lice, i jedva da se je zahvalila.

„Zar ti nisi zadovoljna svojom pticom?" upita ju otac.

„Ah, moram da sam zadovoljna!" promèrmlja Savica. „Milan, kao obično, dobije uvěk što je bolje i lěpše.

Otac postane sasvim ozbiljan, i upita Milana: „Bi li ti svoju pticu zaměnio s njezinom?"

O drage volje," poviče radostno Milan, „ako samo tim Savicu razveseliti mogu."

Otac odmah kaveze izměni i Savica dobije češljugara, kako si je želila. Izpèrva ju je to veoma veselilo; ali kad opazi, da Milanov konopljar lěpše pěva od njezina češljugara, opet postane nenavidnom, te zahtěvaše, da joj se konopljar vrati. Milan je doduše htio, da joj volju izpuni, ali otac reče:

„Ne tako; nenavidno děte nezaslužuje ništa. Jednom sam ti, Savice, pustio po volji; ali počem se ti nećeš ote svoje mane da okaniš, to nećeš imati nikakove ptice!" Tim joj otac uzme i češljugara, te ga pokloni Milanu.

To je bila kazna za njezinu nenavidnost.

Digitized by Google

6. Češljugar.

„O, kakva je danas zima!“ reče Franjica, došavši iz škole kući, i odleti k peći, da si smèrzle ruke ugrije. I nje brat Radica dodje na to u sobu smèrnutim nosom i ušima, mašući rukama i jadikujući, da mu je zima za nokte zašla.

„Škripi sněg pod nogama“, reče on, „i zima je, da čověku kèrv u žilah zebe.“

„Još je nješta govorio, kad najednoč začuju njeko kucanje na prozoru. Oni odlete tamo, i spaze prekrasnu jednu ptičicu, koja se je malima svojima nožicama izvána prihvatila bila na okvirih obloka (prozora), a kljunom je u okno kuckala. Dèrhtala je od zime i gledala željno u sobu.

„Mili Bože!“ poviče Franjica, „kako sirota zebe! Idem joj bèrže otvoriti prozor, i u nutra ju puštat.“ Tim otvori prozor, a ptičica bez ikakova straha i veselo cvèrkutajuć doleti u toplu sobu, proleti se dva triput tamo amo, kano da je htěla da se malko ugrije, a zatim se sědne na stol upravo pred dětcu.

„Gladna je sirotica!“ poviknuše oboje, i Franjica donese bèrže kruha, sdrobi ga, i dade ptici, koja odmah priskoči i prisnapi mèrvoljice jesti. Za čas dva pokupila je ona i zadnju mèrvoljicu, a zatim si je kljunom svojim čistila šareno svoje perje.

Dětca su medjutim ogèrlivši se stajala i gledala veselu ptičicu, koja je kadkada bistre svoje oči na nje upirala i veselu pěsmicu zacvèrkutala.

Digitized by Google

„Kakva l' da je to ptica?“ zapita Franjica

„Ta češljugar je,“ odvrati Radica. „Možeš ga evo poznati po cèrvenih pěgah nad kljunom i po žutih perih u krilah. Zaista da krasno pěva. Metnut ćemo ga u kavez i oběsiti na prozor.“

Tako je i bilo. Oni nadju kavez, metnu unutra dva valovčića i češljugara. Nu ipak ostave vratašca otvorena, da po volji unutra i v n izlaziti može.

Češljugar je sasvim zadovoljan bio u kavezu, i malo po malo se je tako upitomio, da je, kad bi mu dětca povikala: „Mazuljko, mazuljko!“ odmah im letio na pèrst, i kljunom svojim iz ustijuh uzimao mèrvoljice kruha il komadić šećera. To je dětcu neizkazano veselilo, i ona su ga na skoro imala radje, neg sve svoje igračke.

Nu kad je prijazno prolětje opet ogranulo, te se šume i dubrave novim zelenilom zaoděše, reče mati:

„Čujete, dětco, sad bi vaš češljugar volio biti vani u prostom, nego li kod nas u sobi. Pustite ga, jer na poslědku bi vam poginuo u kavezu; a to bi ipak šteta bila!“

Radica i Franjka nerad su se rastajali sa svojom ptičicom, nu buduć su ju tako rad imali, da ju ni po što mučiti nehtěše, to povikaše:

„Mazuljko, mazuljko!“

Mazuljko odmah doleti, posadi se na Franjičin pèrst, i dětca odlete s njim na ulicu. Mazuljko se sav začudjen osvèrtaše, krilima zatrepeće i zapěva. Napokon odleti.

Digitized by Google

„S Bogom mazuljko!“ vikahu mu dětca žalostno. — Ali nuto, iznenada doleti opet mazuljko, posadi se Franjici na rame i cèrkutaše glasno, kano da je htio reći: „Kod tebe mi se bolje dopada, negoli vani!“

Veliko ti veselje sad nastane. Slavodobitno donesu dětca mazuljka natrag, i on dobije za nagradu svoje věrnosti velik komad šećera. A mati reče:

„Ta dobra ptičica ima vas rada iz harnosti za vaše milosèrdje, Ona dobro zna, da bi se bila zagladnila i smèrzla, da joj niste prozor otvorili i u sobu ju puštali. Budite i vi zahvalni, kad vam tko dobra šta učini!“

7. Bèrbljavica.

Mala Ružica nemogaše ništa premučati. Ako je slučajno saznala kakovu tajnu, to je letila k svim svojim prijateljicam i pripovědala im je, nemisleći, da li će komu učiniti kvara ili na žao svojim bèrbljanjem. Čim je tko k otcu u pohode došae, odmah se je privukla na vrata, da prisluškuje, pa ako je šta načula, puna je veselja odmah odletila, i svakomu klavrala, tkogod ju samo slušati htědè. Otac je sam imao s toga već neprilike, a nemogaše dokučiti, kako svět njegove razgovore i dogovore saznaje. Najposlje uhvati ipak jednom Ružicu, kako je kod vratah stajala i prisluškavala. On ju uzme u svoju sobu, razloži joj, kako puno štete učiniti može tom zločestom svojom nava-

Digitized by Google

dom, i moljaše ju, da se toga okane, te da neprisluškuje, a kad šta važnog sazna, da dalje nebèrblja.

Ružica uvidi, da neradi dobro, te odluči da će se poboljšati. Nu ona nemogaše da savlada tu navadu, počem se je već strašno u njoj ukorenila bila.

Jednom dodje k njoj njezina prijateljica Stanka, i pripovědaše, da će svojoj materi za godovinu praviti listnicu. „Nu kod kuće nemogu to da radim," reče „jerbo bi mat viděla, te ju onda nebi iz nenada razveseliti mogla. Zato dodjoh k tebi, draga Ružice, i kod tebe ću raditi. Nego obećaj mi, da nikomu ni rěči kazivati nećeš o tome."

Ružica obećà za sveto, da će mučati. Ali čim je Stanka bila otišla, odleti ona k svomu bratu, i sve mu kazà. Taj je opet pripověddao Stankinu bratu, pa već isti dan znadijaše mati, da Ružica njoj za godovinu veze listnicu.

Kad je Stanka čula, da je Ružica odala njezinu tajnu, reče:

„Sram da ju bude, bèrbljavicu!" i ojde k njezinim drugaricam, te im kazà, kako je Ružica zločesta. Kad su te male děvojcice za dogadjaj čule, nehtédè više nijedna, da se s Ružicom druži.

„S takvom bèrbljačom nećemo da se měšamo," rekoše one, i uklanjahu se od nje, kao od šugave ovce, čim ju gdě smotriše

Sad je dakle Ružica bila osamljena i od svih mèržena, i morade ljuto patiti sa tu svoju zlu navadu (porok.)

Digitized by Google

8. Cèrvendać.

Katica je imala lěpa cèrvendaća. Bio je sasvim pitom, sědao joj je na glavu i ramena, jio iz njezine ruke, i išao za njom po cěloj kući kao psetance.

Jednog dana sědjaše Katica kod stola i zabavljaše se praveći kućice iz kartah. Stoput su joj se razrušile, kad je već skoro gotova bila istoput, je opet iz nova započimala svoju igru. Napokon joj ipak podje za rukom. Poslědnju kartu metne još gore i kućica stajaše, kao da je bila salivena. I već je htěla puna veselja po mater ići, da joj pokaže svoj posao, kad najednoč cérvendać njoj na rame s ormara doleti, krilima se dodirne papirnate kućice, te sav toliki trud i muku Katičinu u hip razruši.

U pèrvoj svojoj sèrditosti udari Katica rukom po cèrvendaću, povikavsi: „Ti nevaljana, zločesta ptico!“ I gle jada! U žestini svojoj udarila je jako, cèrvendać spane na zemlju, strese dva triput nožicama, leputne se krilima, i ostane sasvim mirno ležeći. Mèrtav je bio.

Katica plakaše i vikaše sada: „O moj siromašni cèrvendać! Ustani se, ajdeleti, ajde, neću te nigda više tući!“ Ali cèrvendać je bio mèrtav i niti se ganu, premda ga je Katica ljubila i nad njim plakala. A mati joj řěče: „

Čuvaj se u buduće sèrditosti, moje děte! Da se nisi radi takove malenkosti rasèrdila, još bi živio tvoj cèrvendać!“

Digitized by Google

Katica je obećala, da će se poboljšati, i zakopa svoju siromašnu mèrtvu ptičicu u vèrt pod cvatuću bazu. Često je išla na njezin grob, kajala se je za svoju sèrditost, i odsele se je jako čuvala. — Godinu danah za tim pèrne po sobi opet jedan cèrvendać.

„Je li to moja ptičica?" upita Katica veselo svoju majku. „Da, moje děte," odgovori mati, budući si se poboljšala."

Katica se je neizměrno radovala, imadjaše ptičicu veoma rada, i upitomi ju kao i onu pèrvu. A i čuvala se je, da joj ništa neučini na žao.

9. Děca iz susědstva.

Dragoila i Jelisava bijahu kćeri odličnog njekog gospodina, koji se je preselio bio iz glavnog grada Zagreba u tihi i mirni Samobor. Došavši tamo sědnu se ove dvě děvojciče pred kuću na klup, i razglědahu se po ulici, koja im je neobična bila.

„Ovdě nije tako lěpo," reče Dragojla „kuće su m injekako male i neugledne! To u Zagrebu sasvim drugčije izgleda." Jelisava se smijaše, i mišljaše, da se mora zadovoljnim biti, kad drugčije nije.

Susědova Klara doleti, da se s njima igra.

Dragojla se napèrći i motrijaše Klaru prezirno od petuh do glave.

„S tobom se ja neigram!" rèče ona ponosito. „Naprije nek te bolje obuku, pa onda dodji."

Digitized by Google

Jelisava pako uzme Klaru za ruku i reče: „Šta mi je do tvog oděla? Samo ako si ti dobra,i lěpo se igrat znaš.“

I tim veselo odleti s Klarom i ostane s njom u družtvu do večera. A kad je napokon kući pošla, reče joj prijazno: „Dodji opet sutra k nama!

Klara je Jelisavu veoma obljubila, i sutra dan dodje opet, da se s njom igra. Jelisava se je upoznala još i s drugimi děvojčicami, i sve su ju jako rada imale, jerbo je bila učtiva, prijazna i vesela.

S Dragojlom nehtědè nijedna děvojčica da se druži. — „Ona je oholo děvojčé,“ rekoše sve, „i prezire nas, što nismo bogate i lěpo zaoděvene.“ Zato su joj se sve uklanjale, i vrěme joj bijaše veoma dugočastno. A kad se je napokon sniziti htěla, tad je bilo već prekasno, te ju neobljubiše nigda niti susědova Klara niti ostale děvojčice, kao njezinu sestru Jelisavu. To je bila pravedna kazna za njezinu oholost.

10. Kudronja. (Pudel.)

Antun posěti jednog dana svog prijatelja Filipa, koji je po sata od njeg daleko stanovao. Kad je k njemu došao, igrao se je upravo Filip s jednim lěpim bělim kudronjom. Puštao ga je, da pokazuje svoje věštine.

„Samo pazi, Antune!“ rečè Filip „da vidiš, šta sve moj kudronja zna.“

Digitized by Google

Zapovědi. mu, da se sědne, — i kudronja se sědne; zapovědi mu, da laje — i kudronja laje; zapovědi mu, da na stražnje noge stane, — i kudronja stane: jednom rěčju, kudronja je činio sve, štogod mu je zapovědjeno. Antun se je čudio tomu i naumjè, da tog kudronju uzme od svojega prijatelja. Tomu se jos istoga dana prilika nadesi. Filipa pošalje naime njegov otac njekamo, a kad je on otišao, uzme Antun uzicu, priveže ju kudronjí za ovratak, odvede ga svojoj kući, i zatvori u jednu štalu, da mu nepoběgnę.

Drugi dan ojde on u štalu, i htědè, kao i njegov prijatelj, da mu kudronja svoje věštine pokaže. Al gle! kudronja nehtěde, da ga sluša. Antuna je to sèrdilo, on donese batinu, i htědè psa prisiliti, da ga sluša. Kudronja se na to upali, skoči na Antuna i ljuto ga za nogu ugrize.

Antun zajauče, lupi štalskima vratima i odleti k materi, da joj se potuži.

„Ugrizè me onaj běli zli kudronja!“ reče materi.

„Kakov kudronja?“ zapita mati.

Ta onaj u štali,“ odgovori Antun.

A odkuda je dospio kudronja u štalu?“ zapita opet mati.

Antun umukne sada, jer najednoč mu padne na um, da je kudronju ukrao. A kad mati na njeg navali, priznadè sve.

„Pravo ti je,“ reče mati. „To ti je kazan za kradju. Odmah da si mi psa k Filipu odbavio.“

Digitized by Google

Antun morade kudronju odvesti, i svoju bol ustèrpljivo podnositi.

„Vidim sada, da „tudje stečeno nije blagoslovljeno!“ reče Antun.

11. List.

Vĕkosava i Jelena sĕdjahu pred kućom na kamenitoj klupi i razgovarahu se. Susĕd izadje na vrata, imadjaše list u ruci i obaziraše se. A kad smotri ove male dĕvojčice, dodje k njima, i reče prijazno: „Draga Vĕkosavo, ti bi mi mogla učiniti veliku ljubav; hoćes li?“

„A što da učinim?“ zapita Vĕkosava, al sasvim smèrknuta, jer je već slutila, da bi mu imala odnĕti list.

Pa tako je i bilo. Susĕd reče: „Nije mi sluga kod kuće, a jako bi rada, da ovaj list odmah na poštu dodje, Bi l' tako dobra bila, da ga tamo odneseš?“

„O pošta je daleko,“ odgovori Vĕkoslava“ i ja tako daleko nemogu, niti hoću! Ne, to neću.“

„Vidim ja, da si ti neotesano dĕte,“ reče susĕd „i moram da si gledam drugog koga, koji bi uljudniji bio, nego li ti! Tim se okrene, i htède da ojde,

Na to hitro skoči Jelena s klupe, odleti za susĕdom i reče mu: „Ako ćeš meni list dati, ja ću ga odmah odnĕti, i pazit ću, da ga nezamažem ili neizgubim.“

Susĕd ju ljubezno pomiluje. „Ti si dobra i valjana dĕvojčica!“ reče on. „Evo uzmi dakle list i odnesi ga. Al kad ga odneseš, onda dojdi k meni, i kaži.“

Digitized by Google

Jelica uzme list i veselo s njim odleti. Dèržala ga je pod zapregom (pregačom) i pazila je, da nepadne, i da ga nezamèrlja. Sretno je došla na poštu, predala list i natrag je doletila, što je bèrže mogla, da susědu objavi, kako je sretno obavila njegov posao. Kad je k njemu u sobu došla, dao joj je punu ruku kojekakvih poslasticah, i još ju je poljubio.

„Evo, to ti je u nagradu za tvoju učtivost;" reče sused „budi uvěk tako dobra!"

Jelena se veselo zahvali, i puna veselja doleti kući. Kad je sestra sve te poslastice viděla, sèrdila se je jako, i mišljaše: „Ipak bi pametnije bilo, da nisam tako neotesana bila!"

Odsele bijaše puno prijaznijom, i ostavi se sasvim svoje mane.

12. Cebaljka.

Otac je za veselje svojima sinovima Milošu i Bogdanu priredio cebaljku izmedju dvajaka dèrveta.

„Cebajte se, koliko hoćete;" reče im on „ali nemojte biti dèrzoviti i nesmotreni. Kad bi se previ soko ljuljali, mogao bi vam se mozak zavèrtit, te bi i lako spali, pa noge ili ruke skèršili."

Dětca bijahu uljudna i poslušna; cebàhu se često u prostih urah, ali uvěk oprezno, i nigda se nedogodi ni jednomu ništa zla.

Digitized by Google

Nu jednog dana dodje k njima Mirko, njihov prijatelj i sudrug. Kao navadno odlete oni s njim u vèrt, i cebahu se pozorno i oprezno, kako je otac zapovědio bio. Mirko je to veselje njeko vrěme gledao; tad se stane rugati i nagovarati dětčake, da se više hitaju. Oni nehtědoše.

„Otac nam je zabranio,“ rekoše. „E da,“ poviče Mirko oholo, „vi ste strašljivice i kukavice! Pustite mene, da ja sědnem, pa ćete viděti, kako se ništa nebojim.“

Drugovi ga njegovi opominjahu. Nu Mirko posadiv se na cebaljku, vikaše: „Još bolje, još jače, još više me hitajte.“

Cebaljka je tako visoko letila, da je Mirko nogama granah se doticao. Al i to mu nebijaše još dosta visoko.

„Još više!“ vikaše on „što više možete!“

Miloš i Bogdan ostave se cebanja, i rekoše, da ga oni više cebati neće. — „Dobro!“ poviče Mirko „pa to ja mogu i bez vas!“ ustane se na dasku, uzme uže obima rukama, a nogama se počme zamahivati. Cebaljka letijaše sve više i više. Miloš i Bogdan se poplaše.

„Okani se toga, Mirko!“ vikahu oni njemu. Mirko im se smijaše. „Vi ste bojazljive kukavice:“ vikaše on, i sve se jače i jače zamahivaše.

Najednoč, iza njekog vrěmena, sav on problědi, směhati se prestane, uže mu iz ruke izmakne, i on s

Digitized by Google

najveće visine dole spadne na tvèrdo tle. Kao mèrtav ležaše tu s ulomljenom nogom. Kući ga moradoše odněti, te je za svoju oběst prepatio duge i težke boli.

Miloš i Bogdan su ga jako žalili i rekoše: „Ipak je otac pravo imao, kad nas je opominjaò; a i kako je dobro, da smo ga poslušali.“

13. Orah.

Anka i Milica igrale su se u vèrtu. Iznenade spaze obadvě jedan orah, koji je s dèrveta spao bio, i začmu se sada svadjati, čiji da bude taj orah.

„Ja sam ga prije smotrila,“ reče Anka „moj je.“ „Ne,“ odgovori Milica, „moj je, ja sam ga još prije smotrila, nego ti.“

Kad se tako ove dvě děvojčice pogodit nemogoše, čiji da bude orah, reče Ljudevit, njihov najstariji brat:

„Idite tamo na kraj vèrta, pa kad ja nabrojim tri, zaletite se obadvě zajedno, i koja pèrva do oraha dodje, njezin neką je orah. Nu nemojte odveć jako letiti, da se nepotepete i neupadnete; jer tko bèrz hoće da bude, nije dosta samo da tèrči.“

Děvojčice pristanu na Ljudevitov predlog i otidju na drugi kraj vèrta. Ljudevit začme brojiti: „Jedan, dva, tri!“ a one obadvě polete k orahu, što su igda mogle.

Milica si je vèrlo dobro zapamtila bila opomenu svôga brata, i lěpo je svejednako na zemlju gledala,

Digitized by Google

da se nepotepe na kakov kamen ili grudu. Anka je pako tèrčala kao slěpa, negledajuć niti preda se, niti oko sebe, već samo na orah, koji je imati želila.

Pa šta se dogodi?

Anka je doista bèrže letila, nego li Milica; ali najednom se na pol puta potepe na komad dèrveta, i upade na zemlju, kolika je duga bila. Prije nego se je digla, prestigne ju Milica i uzme orah radostno kličuć i veselo skačuć.

Anka sad žalostno stane i plakati začme; a brat joj Ljudevit reče: „Zašto nisi smotrena bila? Zapamti si dobro mudru rěč: Lagana pozornost dodje uvěk dalje. A ne manje važnu istinu sadèržaje i ona naša poslovica: Bèrz se mnogo putah premetne, pa ga i trom stigne.“

14. Ság (ćilim.)

Zlatica bijaše vèrlo ljubezno i milo děvojče. Al da je bila još nješto ustèrpljiva, to bi bila sasvim radost i veselje svojih roditeljah.

Kad je imala štogod učiti se, pa joj mahom sve po volji nije išlo u glavu, odmah se je razsèrdila i baciv knjigu iz rukuh, rekla bi: „Oh, toga ja nećuse naučiti!“

Kada bi došla u vèrt, gdě je bilo mnogo voća, tugovala bi i rekla: „Ej, kako to dugo traje, dok kruške i jabuke sazriju; nemogu ih dočekati.“

Tako neustèrpljiva znala bi više putah prutom

Digitized by Google

smlatiti zelena voća, da ga se najede, pa je uvěk zatim oboljela.

Kad je predju motala na klŭbko, pa bi joj se zamèrsila žica, to je neustèrpljivo tèrgala predjom dotle tamo amo, dok se sasvim zamèrsila nije, te je tad morala zvati majku, da joj pomogne razpraviti ju.

Ovakova je Zlatica bila i kod svakog drugog posla. Jednoč donese majka djerdjef i rekne Zlatici: „Za četèrnajest danah otčeva je godovina, navezi mu jedan mali ság, nalik ovomu; tim ćeš vèrlo razveseliti otca.

Veselo se Zlatica poprimi tog posla. Ali tko hoće vezti, mora da je ustèrpljiv. A Zlatica videć, da joj posao slabo napreduje, izgubi već pèrvi dan svu volju, pa htědè da ostavi posao. Tad ju uzme mati za ruku i odvede k uraru. Ovdě na stolu lezahu mnoga mala kolešca, šarafi, perca i druge kojekakve sitne stvari.

„Šta radite time?“ zapita Zlatica urara.

„Iz tog se ure prave, moje drago děte,“ odgovori on ljubezno.

„Borme,“ reče Zlatica „vi time imate mnogo posla. A kako možete složiti sva ta sitna kolešca i sve te šarafe?“

„Ustèrpljivost nadvlada sve te potežkoće,“ odgovori urar. „Nu ako ti se hoće samo jednu uru ostati kod mene, viděti ćeš, kako će ura načinjena biti.“

Zlatica ostane i gledaše, kako je radio taj

Digitized by Google

pomnjivi čověk. On je svojimi klěšticami uzimao sve po jedan kotačić, jedan po jedan šaraf; ustèrpljivo slagao je jedan komadić s drugim. Što se nije složiti dalo, to je pilio te pilio, i to sve lagano dotle, dok svaka stvarčica nije pristala na svoj red i svoje město. On se nije nimalo naglio, već je radio sve pozorno i pazljivo. I gle, prije nego je minula ura, bijaše sat navučen i udaraše: tik! tak! tik! tak! kao da je oživio.

„Vidiš, drago děte,“ rekne urar „da se sve učiniti dade pomnjom i ustèrpljivošću. Svakomu dobromu dělu treba vremena.

Zlatica je mučala, ali si je dobro zapamtila taj nauk. Kad se je s materom opet kući povratila, sědne k djerdjefu i počme raditi tako marljivo, da se je sama radovala svojemu napredku. Prije nego je otčeva godovina dospěla, bijase gotov njezin posao.

Da ste viděli, kako se je veselila Zlatica, kad je viděla, kako se je radovao otac njezinu daru.

15. Klinčić (karanfilj.)

Druga jedna mala děvojčica, zvala se je Savica, imala je istu manu, kao i Zlatica. Bila je naime kao i ona neustèrpljiva, pa si je tim pokvarila jednoč veliko veselje. Njezin otac dodje jednog dana kući, i donese lonac s lěpim klinčićem. „Tebi ću ga dati, Savko“ reče on. „Znam, da si već davno sebi jedan kljinčić želila, i buduć si dobra i valjana bila cěloga tjedna, zato sam ti kupio ovaj bokor klinčića.“

Digitized by Google

Savicu je taj lěpi dar tako razveselio, da je otca od veselja i gèrlila i ljubila, i obećavaše, da će ga lěpo dèržati. Pa je ona sbilja rěč i dèržala, odněla ga je na prozor, i polěvala je svaki dan svěžom vodom. Klinčić se je tako veselo dèržao, da ga je milota bila viděti. A jedno jutro opazi ona već i jedan pup, te sva uzhićena poviče otcu i majci.

„Skoro će klinčić cvasti. O kako se radujem! Kako će lěpo mirisati! Kakove će lěpe boje imati!“

„Počekaj još jedno osam danah, drago děte,“ reče otac „tad će se pup razviti. Nu dondle ga nediraj!“

„O neću, neću!“ odgovori Savica. „Ja ću se već ustèrpiti.“

Tri su dana prošla, i Savica je zadovoljna bila, da je pup gledala i divila mu se, kako malo po malo sve većim biva. Četvèrti je dan bila već neustèrpljiva. „Ipak to odveć dugo traje, dok se razevate!“ Peti pako nije se nikako mogla uzdèržati, nego je uzela škare, razrezala je pup sa strane, i naduhivala ga je, da se bèrže razcvate. A kad je šesti dan u jutru išla da pup pogleda, a on se, o žalosti! sasvim bio prignuo i začeo je već venuti. Savica je sad počela plakati i vikati;

„Alaj sam bila nevaljana! Zašto se nisam ustèrpila! Prekosutra bi se bio razevao, a sad sam ga sama pokvarila, jer sam bila nedotupavna i neustèrpljiva. Sad ću morati još više tjedanah čekati, dok drugi pup naraste!“

Digitized by Google

Tako se je ona kajala za svoju neustèrpljivost; poboljša se, te mirno očekivaše, dok se je drugi cvět razvio i razcvao. Sad je imala veliko veselje s njim.

16. Mali razsipnik.

Kazimir i Zdravko dobiše njekoliko novčićah od svoje matere, kad su prviput u školu išli.

„Toliko ćete dobiti odsele svake nedělje“ reče mati, „i zato ćete si kupovati zajutrak i južinu. Budite dakle štedljivi, da natèrpite glada prije nego li se tjedan dovèrsi, jer kod kuće nećete dobiti nikakova ni zajutarka ni južine! Jeste l' razuměli?

„Jesmo!“ povikaše dětca, i odlete sa svojim novcem, misleći, da su oni sada Bog zna kako bogati.

Zdravko je štedio i na svoj novac pazio, pa kàd se je svèršio pèrvi tjedan, imao je još jedan il dva novčića. Te je darovao njekojemu siromašnomu dětčaku, i taj je veoma veseo bio. Kazimir je pako mislio, da on Bog zna kakvo blago ima, i odmah si je pèrve dane kupovao tolike poslastice, da mu je na jednoč kesa smalaksala, te mu ni pare neostadé za zajutrak i južinu. Bivši dakle gladan, odleti on k materi, pred kojóm je baš kruh ležao i moljaše ju, da mu jedan komadić odreže.

„Zar si ti potrošio već sav svoj novac? zapita ga začudjena mati.

Kazimir poklima glavom, da jest, i obori oči dol:

Digitized by Google

„O, ta ti si sbiljam mali rasulović!“ nastavi dàlje mati. „Sad se bre sam moraš brinuti, kako ćeš se glada obraniti. Ja ti ništa nedam, dok se tjedan nesvèrši; tek u nedělju dobit ćeš, što vam je već odredjeno. Pa onda bolje čuvaj; nepružaj se više, nego li se pokrit možeš; niti izdaji više, nego li dohodi. Seli se seli! rasipniče! Kruha nećeš dobiti.

Kazimir morade pokljunivši se otići, te tri dana jutrom i po podne gladovati. To ga je opametilo, jer glad borme boli; i Mirko postane štedljiv, kao i brat mu Zdravko.

17. Kruh.

Dragutin dobivaše svako po podne u četiri sata za južinu kruha putrom namazana. On je tim bio zadovoljan, i nije običavoo po višeput iskati.

Nu od njekog vremena svaki dan je on odletio sa svojim kruhom, a za časak je opet doletio, i moljaše od matere po drugi puta suha kruha. Mat izpěrva nije na to pazila, i dala mu ga je, misleći si: Dragutin se je iztèrkao, pa je gladan.

Mu buduć je on sada uvěk tako opet dolazio, to se njoj čudnovato učini, i ona jednog dana stane paziti, kamo on s kruhom leti. Ona opazi, da on ide u sobu kod susjeda. Sad je gledala na prozor, i spazì u sobi jednog bolestnog dětčaka, komu je Dragutin u postelju metnuo svoj putrom namazani kruh, pa je

Digitized by Google

odmah onda opet otišao i nečekajući, da bi mu se dětčak zahvalio bio.

Mati se je veoma radovala, kad je doznala, da je Dragatin tako milokèrvan. „To je dakle taj njegov veliki glad! Zato se on zadovoljava suhim kruhom!“

Da Dragutin matere neopazi, odleti ona bèrzo kući, i naumje, da će ga malo kušati. Kad je došao, te kao obično opet suha kruha zamoli, pretvori se ona, te oštro reće: „Odlazi, nedobiješ ništa. To je bezobrazno sve po dvaput iskati.“

Dragutin okrene se mučeć i htědé da ojde. Nu to mati nemogaše ipak pregorěti.

„Dragutine!“ reče ganuta mati „Dragutine, odi i zagèrli me! Ti si moj dragi, dobri sin, i dat ću ti kruha kolikogod hoćeš!“

Dragutin se sasvim začudi, al kad je čuo, da mati za dobrotvornost njegovu zna, sav se je zacèrvenio.

„Nestidi se“, reče mati, „nije od potrebe! Nego zašto mi nisi kazivao, komu si nosio svoj putrom namazani kruh?“

„Naš dobri učitelj učio nas je, neka nigda lěva nezna, što desna učini. Zato sam šutio.“

Dragutin je zatim otišao na ulicu medju svoje drugove, a mati se moljaše Boga, da mu uděli svoj blagoslov.

„Uistinu“ reče „dobro je děte otcu na poštenje a materi na veselje!“

Digitized by Google

Mati se je odsele sama pobrinula za malog bolestnika, a Dragutin je svoju južinu jeo mnogo zadovoljnije i veselije, nego li igda prije.

18. Čedna Slavica.

Mati je imala gostih. Dvě tetke bile su došle po podne, pa su pile kavu, a zatim jele malo sladkišah. Rastica i Slavica obukle su se lěpo čisto, došle su k tetkama i pružile im uljudno ruke. Tetke su veoma se veselile nad tom uljudnom dětcom, i dadoše svakoj po lěp kolač. Rastica i Slavica zahvališe se, ojdoše zadovoljne, te sladko pojedoše pošećerene koláče.

Bèrzo su one tim bile gotove. „Idem ja još jèdnoč unutra,“ reče Rastica. „neka mi opet dadu jedan kolač.“

Slavica je hotěla, da ju od tog odvrati, te ju opomene rekavši: „Mi smo dosta dobile, i mati će se ljutit, ako još više uztraziš!“ Ele Rastica se nedade nikako odvratit. Kao stèršen odleti ona uprav k materi te reče: „Mamice, daj mi još jedan kolač, još nisam sita.“

„Ne, moje děte,“ odvrati mati „nedobiješ ništa više, a još manje zato, što tako nečedno išćeš. Što će o tebi misliti tetke! Ajde van, i budi zadovoljna onim, żto si dobila.“

Nu Rastica nehtědé otići, nego se je stala za materinim stolcem i pèrkosila je. Da tetakah nije bilo,

Digitized by Google

ona bi doista bila kažnjena. Onako nijenitko za njú ni mario, i svatko si je samo mislio: „kako je to neuljudno děte!“

Malo za tim dodje u nutra Slavica, namigne Rastici i zamoli ju, da se s njom ide igrati. Nu Rastica je još pèrkosila, i nije htěla s njom ići. Slavica se okrene, da opet van ide, al mati ju zovne i reče joj: „Hodi ovamo, Slavice; kad Rastica neće s tobom da se igra, to se možes i sama igrati, ili dovedi si susědovu Sofiju. A jer si bila tako čedna i zadovoljna s onim, što si dobila to ćeš evo još dobiti.“

I tim joj mati dade još dva kolača, jedan za nju, a jedan za Sofiju. Veselo odleti Slavica i veselo se igraše. Rastica pako stajaše tu, te se plačući kajaše za svoju nečednost. Kad su tetke bile otišle, onda ju je mati još oštro izpsovala, te dugo vrěmena nije više směla dolaziti u sobu, kad je gostih bilo. To ju je bolělo, ona se poboljša.

19. Molitva.

Milivoj bio je malen, neuljudan dječak, i zadavao je svojima roditeljima puno jada i skèrbi. Svaki dan je počinio kakovu nevaljanštinu. Sad je izlupao čiju dětcu, sad je opet porazbijao kamenjem prozore, sad je potrô tanjure i zdělice, a sad je zlostavio čijeg psa. Uz sve to nije imao ni najmanje volje, da se šta koristna uči, te nije ništa mario ni za čitanje ni za

Digitized by Google

pisanje. Nitko ga nije imao rada, nitko nehtědè s njim da se igra, jer sva su se dětca bojala njegovih nevaljanštinah.

Kad je napokon vidio, da otac i mati takodjer već mu nisu prijazni, a ista sestra Agica da za njeg nemari, ipak mu se na žao dade. Jednog dana sědne se u zapećak i plakaše. To opazi Agica, ojde k njemu, te sasvim ganuta upita ga: „Zašto ti plačeš, Milivoje?"

„O draga Agice," govoraše on kroz plač „već se nitko neće sa mnom da igra, i sva dětca odlete čim me samo smotre."

Vidiš, dragi Milivoje," odvrati Agica, „to ti je zato, jer si ti tako jako neuljudan. Moraš indi nastojati, da se poboljšaš."

„Ja sam to već kušao, al mi nikako neide za rukom," odgovori Milivoj.

„Već će ići, ako budeš poslušan!" rekne Agica. „Čini samo, što ti velim!"

Od to doba pazila je Agica uvěk na Milivoja. Čim je htěo, da bude opet neuljudnim, opominjaše i odvraćaše ga ona marljivo. Morao je da nauči čitati i pisati, a nije mu bilo ni težko, jer mu je Agica pripomagala i sve mu kazivala, što on još nije znao. Na skoro je bio isto tako uljudan, kao što je prije bio neuljudan; nečinjaše nikomu ništa na žao, i bijaše ljubezan i prijazan prama svakomu. Dětca se igrahu s njim, i napokon im je bio jedan od najmilijih njihovih drugovah. —

Digitized by Google

A kako se je to sbilo? Agica ga je naučila je dnu molitvicu, koju je svako jutro i svaku večer moliti morao, a ta je bila;

Dragi Bože! ja te molim věrno,
Daj, da budem děte krotko, směrno,
A ako bi baš nemogo biti,
Da prestanem daj mi tad živiti! —

Ta ga je molitvica sasvim skrušila, a skrušeno děte, koje Boga ljubi, uvěk je takodjer i dobro děte. Roditelji, bratja i sestre imaju veselje s takovim dětetom; a kad odraste, imaju ga rada svi ljudi. Zato se molite marljivo Boga, draga dětco!

20. Prištedjeni novac.

Stanko i Mileva dobivahu svaki dan od svoje matere po tri novčića na zajutrak. Nu buduć su oboje štedljivi bili, to su si češće prištedili po koji novčić, dok je bilo njekoliko deseticah. Tad su si kupili štogod, ili pisanku, perah ili igračku kakovu.

Jednog dana bila im je štedionica sasvim puna. „Ja sam si prištedio tri desetice,“ reče Stanko; „a ja četiri,“ vikne Mileva. Šta ćemo si kupiti za te novce?

Oni su to premišljali, ali se nikako nemogoše sdogovoriti. Najposlje odluči Mileva, koja se je rada oblizivala, da će si kupiti sladkišah; a Stanko opet htědě si kupiti nova konja, jerbo je stari izgubio bio rep i jednu nogu. Oni se krenu, da idu tèrgovati.

Digitized by Google

Kad su došli na sajam, opaze gdě na jednom uglu sjedi njeki stari slěpac. Kosa mu bijaše běla kao sněg, a oděća sasvim poderana. Tužnim glasom vapijaše starac:

„Slěpoća je težka muka,
Težka muka, težka patnja.
Vidite me očicama,
A čujte me ušicama,
Darujte me ručicama.
Zarad danka današnjega
Zarad naše dobre srěće:
Srěćice se nanosili!
Lěpa žitka naživili!
Dobre srěće, lěpa zdravlja!“ —

Stanko i Mileva slušali su starčeve rěči, i bili su sasvim ganuti? Jedno drugo pogleda, i zapitaju se: „Hoćemo li mu dati?“

„Da, hoćemo!“ poviknu oboje, i odlete k starcu, te mu dadu sav svoj novac.

Kako se je starac veoma radovao! „Hvala, draga dětco! Bog vas milovao!“ reče on „i darovao vam svako blago ovog světa, kad ste tako milostivi prama meni slěpomu starcu. Sad si mogu krušca kupit i nemoram gladovati.“

Na to pogladi starac dětcu po obrazima, a oni veselo i zadovoljno odlete.

Kad su Milevi na um došle sladkiši, koje si je kupiti hotěla, onda reče: „Šta, do sad bi je bila već i

Digitized by Google

pojela, a nebi bila ovako zadovoljna; starac bi pako još možebit gladovao.“

A kad je Stanko gledao svoga kusatog i tronogog konja, reče: „Za igru si ipak dobar, i netreba mi nova.“ A napokon mu bijaše miliji njegov stari konj negu ikakov novi. — Zašto pako? Spominjao ga je na jedan dobar čin.

21. Nesmotrenost.

„Pazi, neleti tako kao muha bez glave!“ poviče mati Franjici, koja je što igda bèrže mogaše na ulicu letila. Nu Franjica nit je šta čula, nit viděla. Njekoje njezine drugarice bile su pred kućom, pa su se sněgom grudale i vesele bile. Da se tim zabavi, hotěla je i Franjica, pa zato je tako naglo i nesmotreno letila. Već je bila blizu njih i vikaše iza glasa, a nije gledala, kamo je sèrnjala. U hitnji svojoj nahrupi na jednu hèrpu sněga, što je srěd ceste nagomilana bila, upadne i udari glavom o jedan šiljast kamen. Odmah joj kèrv iz čela poleti, i ona ostane na zemlji ležeći nemogavši se s města krenuti.

Susědi moradoše priskočiti, Franjicu dići i kući odněti, jer sama ići nije mogla.

Kako se je samo mati poplašila, kad su joj doněli kući to nesmotreno i kèrvlju obliveno děte.

Odmah je lěčnik bio pozvan. On joj ranu zaveže i zabrani joj, da za više danah nesmije na ulicu.

Digitized by Google

Sad je morala patiti veliku bol, i nikad nije směla iz sobe, dočim su vani dětca skakala, sněgom se grudala i po šklizaljkah šplijala se. Cěl tjedan moradè sama ostati u sobi, a kad je napokon ozdravila, zadèržaipak na čelu mnoge godine jako mèrsku brazgotinu, koja ju je uvěk spominjala na njezinu nesmotrenost. Odsele je uvěk pozorna bila, i jako se je čuvala, da se gdě neozledi. Budi i ti uvěk pozornom, mala čitateljko!

22. Nova oděća.

Bila je Mârtina godovina. Navèršila joj se upravo šesta godina. Kad je iz spavaonice izašla, i u drugu sobu došla, da tu materi rekne: „Dobro jutro!" sasvim se u čudu nadje, opaziv u sréd sobe mali stol prestèrt bělim stolnjakom. Na stolu bijaše prekrasna nova oděća, a uz nju jedan lonac cvětnjak.

„Ljubezni otče i majko!" poviče Mârta, „kakva je to prekrasna oděća? Je li za mene?"

„Da," rekoše prijazno roditelji „sve što je na stolu, tvoje je; mi to poklanjamo tebi za godovinu."

Veliko bijaše veselje Mârtino. Ona je roditelje svoje gèrlila, ljubila i skakaše sva uzhitjena po sobi. I nije materi mira dala, dok joj nije obukla novu oděću. Zatim si je odkinula jedan stručak sa poklonjena cvěta, zataknula si ga je za pèrsa i reče: „Sad sam mnogo lěpša nego li Draginja, i neću se više s njom igrati!"

Digitized by Google

Baš kad je to rekla, dodje Draginja, kći njekog siromašnog vèrtara, koji je stanovao u jednoj maloj kućici uz Martine roditelje, i donese Marti na dar jednu kiticu krasna cvětja.

„Želim ti puno sreće k tvojoj godovini,“ reče ona „i molim te, da me i na dalje rada imaš; a ja tebe sèrdačno ljubim.“

Mârta uzme cvět, ali se nezahvali zanj nego reče ponosito: „Draginjo, ja se više neću s tobom igrati, dobila sam jednu krasnu novu oděću, te sad se više nemogu s tobom družiti, jer ti si uvěk u njekakvoj staroj suknjici i reklici.“

Draginja se zacèrveni i stane plakati. Govorila nije ništa i htědè, da tiho i mirno kući ojde.

Ali to je sve čuo Mârtin otac, i vidiv još, kako se je njegova kći napèrćila prama Draginji, zovne on nju natrag, otare joj suze s očijuh i poljubi ju.

„Miruj samo, drago děte“ reče on sasvim prijazno „Mârta te neće više zaista vrědjati.“

Zatim zapovědi otac oštro Mârti, da mahom opet svuče novu oděću i pokloni ju zatim Draginji rekavsi: „Gle, moja kćerko, to je kazan oholosti. Da si kao obično i sad bila prijazna s Draginjom, imala bi i svoju oděću i ljubav Draginjinu; a svojom nezahvalnoštju izgubila si oboje.“

Mârtu je to neizměrno razžalostilo; ali je uviděla svoju pogrěšku, molila je Draginju za oproštenje

Digitized by Google

te poljubiv otca u ruku reče, „Neću nigda više biti oholom, i imat ću Draginju uvěk jako rada.“

Poslě je bila cěli dan radostna i vesela, jerbo joj je otac oprostio. A sutra dan dobila je drugu još mnogo lěpšu oděću na dar, što je pogrěšku svoju spoznala i poboljšala se.

23. Lutkina postelja.

„Ajde, odlazi od mene, smetenjače, ja s tobom neću da se igram!“ poviče Antun, i rine od sebe maloga Tomicu, da je posèrnuo i siromah skoro na nos pao.

Tomica, siromaško děte, ojde mučeć na stranu i plakaše, dok je došla mala Marica, i njega za ruku poprimila.

„Neplači više!“ reče ona. „Ta ti znaš, da je Antun uvěk neuljudan. Okani ga se, pa se igraj sa mnom. Ajde Tomica! Vidiš, děte je već umorno, i ja moram da ga uspavam; a dok to, uradim, jela će mi zagorěti u kuhinji. Molim te, pogledji malo na ognjište!“

Tomica si otare suze, i smijaše se od sveg sèrca.

„Ti si uvěk tako dobra sa mnom,“ reče on i prijazno joj namigne, da hoće: „Ajde ti samo uspavljuj svoju lutku (fotku). Kad se probudi, dobit će baš dobru cicvaru. Vidět ćeš mahom, kakov sam ja izvèrstan kuhać.“

Digitized by Google

Hitro zatim ojde on u malu Maričinu kuhinju, i vèrndao je tamo, da ga je milina bila viděti. Uzme tavu, nalije u nju mlěka, uspe brašna, zatim pridoda njekolike žlice vèrhuja i za čas bila je gotova cicvara, da bi je se bio i sit najeo. Kad je tim gotov bio, el oti Marice, razgleda se po banjku i pohvali Tomicu, da je sbiljam jako věšt kuhač.

„A gdě si ti lutku metnula?" zapita Tomica,

„Evo na mekoslon," rekne Marica. „Siromaška moja beba neima postelje, pa zato i neće da zaspi. O da mi je samo posteljica!"

Ona uzdahne, a Tomica ništa nereče. Kad je cicvara sasvim gotova bila, doněli su lutku, i oboje su ju ranili. Tako im prodje vrěme, da ni sami nisu znali, kako bèrzo; a uz to su se jako lěpo zabavljali.

Drugi dan dodje Tomica, i donese Marici jednu krasnu, novu posteljicu.

„Vidiš," reče on „to sam ja za tebe načinio sa svojim otcem, jerbo si ju tako želila."

Marica od veselja rukama plesne i poviče: „O kakva je lěpa posteljica, kako ćè sladko u njoj spavati moja lutka! Oj, Tomica, kakov si to dobar prema meni!"

Tomica se je sav zarumenio, vidiv Maričino veselje. „Ta i ti si prema meni uvěk tako dobra!" reče opet on. „Pa mi je zato drago, kad ti čim veselje učiniti mogu."

Iza toga su se opet ovo dvoje jako lěpo i

Digitized by Google

grali, kao i jučer. Antun je pako sasvim smèrknut poleg stajao, i sèrdio se je na lěpu posteljicu. Da je i on s Antunom prijazno živio, to bi on doista i njem kakovo veselje učinio bio. A ovako ostade kratkih rukavah. Tako bivà dětci, kad nisu medju sobom prijazna; i u ljubavi nežive. —

24. Razlupana zdělica (findzan).

Radovan i Miloje sědjahu u otčevoj sobi i razgovarahu se. Na skoro počeše jedan u drugog zadirkivali, jedan drugoga natezati, i po sobi skakati i naganjati se. Nesrěćom obori Radovan sa stola na zemlju jednu dragocěnn zdělicu, koja je otcu jako mila bila, i ona se razleti na sto komadah.

Oba se dětčka strašno prestraše, a Radovan stane grozno plakati, jer se je bojao, da će ga otac oštro kazniti ža njegovu nesmotrenost.

I još se nebijahu od pèrvog strahani razabrali, eto ti dodje otac u sobu i smotri mahom na zemlji razlupanu zdělicu (šalicu). On se jako razljuti, jer izpèrva mišljaše, da su ti pusti dětčaci hotomice razlupali mu zdělicu.

„Koji je od vas dvojice to učinio?“ zapita on sèrdito. Nijedan nije ništa odgovorio. Radovan je plakao, a Miloje bio je opet sav u strahu. Kad je otac još jednoč zapitao, a odgovora nije dobio, donese on štap, i grozijaše se dětčacima, da će ih strašno kazniti, ako mu odmah istine nekažu.

Digitized by Google

Vidivši Miloje, kako se je Radovan strašno prepao, stupi on napèrvo, te odvažno reče: „Dragi otče, ja sam razlupao zdělicu, ali to se je iz nesmotrenosti dogodilo; oprosti mi!“

Otac je bio strašno sèrdit, Milovan je imao dobiti njekoliko šikacah.

Radovan nemogav to nikako da pregori, pade plačući otcu oko vrata i poviče: „Ljubezni tato, nemoj tući Miloja, jer ja sam pravi krivac.

Otac stane, i dade si potanko sav doga jaj razložiti. Plemenitost Milojeva ve oma ga ganu, i on im oprosti tu nesmotrenost. U sèrdcu se je pako svomu radovao vèrhu njih, i ljubljaše ih još više nego li prijė.

25. Mali svadljivci.

„Ostavi se moje lutke i neigraj se u mojoj kuhinji!” poviče sèrdito mala Anka svojemu bratu Ivi.

„Neću,“ odvrati Ivo „ti voziš moja kolica, i uzimaš mi uvěk moj bič; mogu se ja dakle i tvojimi stvarmi igrati!“

„Anka se strašno razpurani, lupi nogom o zemlju, i htěde Ivu da udari. Ivo se je branio, i oboje su digli taku viku, da se mati u bližoj sobi poplašila i doletila, misleći, da im se je dogodila Bog zna kakova nesrěća. A kad tamo, vidi tu nevaljanu dětcu, gdě su se čupali, grizli, grebli, tukli i najposlě oboje se na zemlju svalili, prije nego ih je mati razstaviti mogla.

Digitized by Google

Anka si je ruku čvèrsto natukla, a Ivi je iz nosa kèrv curila. Obadvoje su plakali.

„Vidite,“ reče mati, „to vam je kazan za to, kad bratja i sestre medju sobom u ljubavi neživu i uvěk se svadjaju. Šta ste opet imali?”

Plačuć pripověda̋še materi svako děte svoju nevolju.

„O vi mali smušenjaci!” směhaše se mati, razuměvši uzrok njihove svadnje „zašto da se nesložite? Ako ćete da budete pametni, to se u buduće igrajte zajedno; danas kuhinjom i lutkami, a sutra kolima i bičem. Tad ćete biti puno zadovoljniji i nećete se nigda svadjati. Ajte se sada pomirite, i jedno drugo poljubite.”

Anka i Ivo poslušaju svoju mater, poljube se i obećaju, da se nigda više neće svadjati. Mati im dade kruha i malo sladkišah, oni se igrahu cěli dan i bijahu jako veseli. Na večer, kad su išli spavati, zapita mati: „No, kako ste se zabavljali? Zar nije bolje, kad se bratja i sestre dobro slažu?“

„Dakako da je bolje“ povikaše oboje, „još nigda nismo biti tako veseli, kao danas, i mi se imamo jako rada. Svadjati se nećemo doista nigda!

26. Prijazna Olga.

„Ti nevěruješ, kakvo je to milo děvojče, ta, naša Olga“, reče mati otcu. Štogod joj reknem, učini sve

Digitized by Google

radostno i veselo. Još ju nigda nisam viděla smèrknutom!“

Olga se je u taj par baš igrala na ulici s drugom dětcom i bila je jako vesela.

„Hodi amo, Olgo,“ vikne mati kroz prozor „imaš njekamo otići!“

Odmah je Olga igre se ostavila i doletila u sobu. U licu je bila sasvim vesela i prijazna, i nije ni najmanje se sèrdila, što ju je od igre odazvala.

„Kamo da idem, draga mamice?“ zapita veselo.

„Evo ćeš ovu košaricu odněti tetki Berti, daj joj ju, i bèrzo se zatim opet natrag vrati.“

Olga uzme košaricu, metne šešir na glavu i ojdeveselo. Bilo je jako vruće, sunce je upravo peklo. Nu Olga nije mnogo za to marila, nego je tetki doněla košaricu, pozdravi ju uljudno i veselo, i htěde odmah da natrag ide. Nu tetka ju nije odmah pustila, nego je otvorila ormar, izvadila jednu kutiju i dade Olgi punu šaku kojekakvih poslasticah.

Neka nisi baš zabadava išla tako daleko i u toj žegi, moja draga Olgice“, reče tetka, i poljubi ju još. Olga se zahvali tetici, doleti puna veselja kući i poděli sladkiše sa svojom malom bratjom i sestrami.

Kažite sad, nije li to bilo prijazno dětešce? Nećete li i vi takove biti? Činite, kao što je i ona činila, pa ćesvi ljudi i vas rada imati, kao i Olgu!

Digitized by Google

27. Mali prijatelji

Jurica i Marko stanovali su u jednoj i istoj ulici. Kuće njihovih roditeljah bíle su jedna tik druge. Obojici bilo je od prilike šest godinah, i od mala su se uvěk skupa igrali. Jurica je svojega prijatelja sèrčano ljubio, a Marko bi prijatelju svômu za volju učinio sve, što bi on samo zaželio. Kad bi Jurica dobio jabuku od svog otca, letio bi odmah k susědovu Marku; i s njim bi ju popolovio. Ako je Marko htio da se šetje, doletio je najprije k Jurici, jer jedan bez drugoga nisu nikako mogli biti. To bijaše ljubav i prijateljstvo neizkazano medju njima.

Jednom se razboli Marko, i moradè da u krevetu leži. Bilo mu je vrěme jako dugo, jer se nije mogao igrati, niti šta raditi. To je čuo Jurica, i mahom ojde k svojem otcu, zamoli ga za dozvolenje, da Marka posětiti može, ponese sobom knjigu sa slikami i odleti k svojemu malomu prijatelju. Marko se veoma radovao, kad je Juricu svoga vidio i čuo, da će mu čitati iz svoje knjige svakojake lěpe basne i pripovědke. Jurica je čitao, i dan im bèrzo prodje. Tako isto prodjoše i drugi dani, dok Marko neozdravi. A kad je pèrviput vani izaći směo, da vam je onda istom bilo viděti veselje te dětce. Igrali su i skakali, smijali se i pěvali, i bijahu veoma zadovljni. Marko je svoga prijatelja sad još radje imao, nego li ikada prije, jer je u svojoj bolesti iskusio, kako je lěpo, kad prijatelj, imamo! — Mali štioče, traži si i ti takova prijatelja a

Digitized by Google

28. Sestre.

Janja i Katica bile su dvojci i iza jutra si jedna drugoj tako slične, da ih nije bilo moguće razlikovati. Obě su imale cèrnu kosu, cèrne oči i rumene obraze, a k tome su bile čisto i uredno opravljene. Ali kako rekosmo, to je bilo sve samo iza jutra. Već o podne mogao je svatko u kući lako razaznati Janju od Katice, a to zato, jer je Janja bila čisto i uredno a Katica nečisto i neuredno děte.

Kad je Janja u jutru obukla čisto odělo, te si je kosu počešljala a lice oprala, uzela je knjigu i čitala iz nje, il je išla u vèrt i razgledala cvetje, ili je pako štogod pisala i učila se. Uz to je uvěk pazila, da si oděće neopèrlja, a lice i ruke da joj budu uvěk čiste.

Katica nebijaše tako urednom. Tek da je obukla svoje odělo, odmah je letila na ulicu, ma da je još kako blatno bilo, pa je sěla na pol puta, nepazeći, da li će si lice, ruke ili odělo zamazati ili ne. A i po vèrtu letila je, kao muha bez glave, te je sad zapela za tèrn, i zapregu si poderala, sad je upala preko kakova kamena, i uvalila se u kakvu mlaku, gdě se je sva od pete do glave zamazala. U podne bila je već sva razčupana, cipele sve blatne, běčve (čarape) porazvezivane, a na odělu bila je jedva koja nit čista.

Mati ju je opominjala, psovala, sèrdila se, molila ju i kaštigala; — ali to je bilo sve uzalud, i već

Digitized by Google

su ju po cělom gradu zvali „Katica gadljvica.“ Kad su roditelji išli na šetnju, morala je ona skoro uvěk ostati kod kuće, jer je preveć zamèrljana bila, pa si je tako sama pokvarila mnogo veselje. A Anku je svatko rad imao, jer je uvěk bila čista i uredna. Dapače i ista mala dětca radje su s njom šta posla imala, nego li s Katicom, i stidila su se, da se druže s takovom okorelom nevaljankom.

29. Bura.

Po njekom žestokom lětnom danu nagomilaše se pod večer na nebu cèrni oblaci. Strašan se větar podiže, i gusta prašina uzmuti cělo obzorje. Ružica stajaše kod prozora, i bijaše od straha sva problědila.

„Otče,“ reče ona „bit će bure.“ „I meni se tako čini“ odgovori otac, „te se tomu radujem, jer bura je za svakog prava blagodat.“

Ružica se začudi i reče, da se jako boji munje i gèrmljavine, i da uvěk misli, da će grom puknuti.

„Neboj se, draga Ružice,“ reče otac. „Od tisuće gromovah jedva jedan udari u kuću, pa ako je čověk još pozoran, to i taj jedan nemožé naškoditi. Osim toga imademo gromovod na kući, i netrebamo se ni najmanje bojati.“

„Pa ma da je sve tako odgovori Ružica „ja bi ipak volěla, da neima strahovite bure.“

Otac je mučao, i stavio se na prozor, gledao je sěvanje munjah, koje prosěcahu oblake sad žutim,

Digitized by Google

šad žarkim plamenom. Krasan li je to prizor bio! Na jedanput zaori gèrmljavina, i kiša stane lěvati iz oblakah kao da se je otvorilo nebo. K tomu odasvud zviždaše bura. Ružica se sva prestraši, kad je sagèrmilo, i sakrije se.

- Bura nije dugo trajala, a kad je kiša padati stala, uzme otac děvojče za ruku, i ode s njom u vèrt.

Da ste viděli, kako je sad Ružica bila vesela: „O kakov je tu prekasan miris, kako lěpo cvatu ruže i drugo cvětje!“ reče ona. „Vidi samo, ljubezni otče, kako je prava milina! Još jutros bijaše sve povenjeno i žalostno.“

„A odkud ta proměna?“ zapita otac.

„To je valjda ova kiša sa sobom doněla;“ odgovori Ružica „a i što bi drugo uzrok moglo biti?“

„Vidiš dakle, moje děte“ nastavi otac „da je i bura koristna, premda se ona tebi tako strahovitom činjaše! Nemoj dakle nigda prenaglo i lakoumno suditi, kako je dragi Bog sve uredio u naravi. Bura, koja je tako strahovita bila, okrěpila je i plodnimi učinila polja naša. Ona je bila pravi božji blagoslav.“

Ružica se je stidila, te se je buri skoro privikla poleg sve svoje plašljivosti.

30. Ptičje gnjezdo.

U Dražićevu dvorištu bio je jorgovan sav u cvětu. Kad su Pavao i Ivka pod njim sědili i razgovarali se, to su češće vidjali njekakovu lěpu, malu ptičicu, koja

Digitized by Google

je nosila sad travku a sad slamku, te se je na jorgovan spuštala, po njem malo skakutala, a zatim odletila. Jedna druga ptica sědila je opet po cěli dan na bližem dèrvetu, te je pěvala i cvèrkutala od ranoga jutra pa do mraka.

Čuj, Ivko,“ reče jednog dana Pavao „to su češljugari, mužak i ženka, što si gnjězdo prave.“

„Pa i sbiljam bilo je tako. Oni su tražili pa i našli to gnjězdo, zaviriše unutra i nedjoše četiri lěpa mala jajeta. Puni veselja odlete oni na to k otcu, i pokazašè mu gnjězdo.

„To je sbiljam krasno, reče otac. „Samo nedirajte u gnjězdo i neplašite ptičicah, nego budite u dvorištu lěpo tihi i mirni, jer će se inače razbeci. Poslě ću vam, ako me poslušali budete, tim njeko veseljè učiniti.

Dětca su slušala svoga otca, bila su tiha i mirna i samo su po jedan put svaki dan išla ka gnjězdu. Uvěk su u nutri našli češljugarku, koja ih je mudro gledala i ništa se plašila nije. Nu jednog dana bijaše nestalo jajah, a mjesto njih sědjahu u gnjězdu četiri male ptičice. Al je to bilo neizkazano veselje za dětcu! Stare ptice donosile su mladima hrane u kljunu, i one narastoše i postadoše lěpima pticama, te su već bile skoro tolike, da bi letiti mogle.

Sad otac kupi lěp kavez od žute, sjajne žice, uzme male ptičice iz gnjězda, sasvim je dorani i pokloni je tada svojoj dětci.

Digitized by Google

„Neka vam budu,“ reče on „kad ste tako lěpo slušali. Al da ste u stare ptice dirali, one bi bile odletile, niti bi se više povratile.“

Pavao i Ivica imali su neopisivo veselje s tima pticama, oběsili su je pred svoj prozor, i nasladjivali su se njihovim pěvanjem. Višeput rekoše; „Kako je ipak dobro, kad starije slušamo!“

31. Šešir.

Mati reče Ljubici i Dragutinu:

„Dětco! sutra ćemo ići željeznicom k staroj majci u Karlovac; zato se morate rano ustati, jer vlak željeznički nečeka nikoga; tko na vrěme nedodje, mora kod kuće ostati.“

Dětca, su se radovala, kad su to čula, jer k staroj su majci rado išla. Ona im bijaše vèrlo dobra, i uvěk im davaše voća i kolačah. Taj dan nisu govorila o ničem drugom, nego kako će sutra putovati, pa su se već u napred radovala, šta će sve dobra i lěpa uživati kod stare majke.

Dragutin je bio vèrlo neredno děte. Svoje igračke, svoje knjige, svoje odělo, običavaše on porazbacati po svih kutovih, město da je svaku stvar metao na svoje město. Kadje imao ići u školu, morao je najprije tražiti svoju računsku daščicu i pisanku, a tim je već više putah u školu zakasnio, te je zato od učitelja i kažnjen bio. Ako bi se imao kada šetati s otcem, to je doista na njem bilo štogod neurednoga:

Digitized by Google

sad mu bijaše haljina poderana, sad pèrsluk izmazan. Toga radi morao ga je otac više putah kod kuće ostaviti i sam ići.

Ljubica je dobro poznavala njegov nered, zato ga je zapitala na večer u oči putovanja:

„Dragutine! jesi li ti u red spravio sve svoje stvari, da ih sutra mahom naći možeš? Da kako, da kako," odgovori on „i legne spavati.

Sutra dan u jutro trebalo je putovati. Kad je vrěme došlo, da se na kolodvor ide, podje mati i Ljubica na Jelačićev tèrg, gdě su kočije stajale. Dragutin htědé za njima ići, al mati vidi, da Dragutin neima šešira.

„Bèrzo traži ga!" vikne ona njemu.

Dragutin odleti u sobu, potraži ga malo, nu nemogaše ga naći. „Neima ga," vike on „mogu i bez njega ići."

Ali to mati nije dopustila. „Ne!" rekne ona „ako neimaš šešira, moraš kod kuće ostati. Neuredno děte nesmijem ja dovesti k staroj majci; a dulje čekati nemožemo."

Tim otidju oni, sědnu u kola, i odvezu se; a Dragutin ostane plačuć i kajuć se za svoju neurednost.

32. Breskve.

„Dragi Branko," reče Darinka svojemu bratu „hodi malko na ulicu, pa se igraj sa mnom lopte (pile)!"

Digitized by Google

Branko nehtědè, nego se smèrkne i otresito rekne: „Neću, igraj se sama!“

Darinka se stane njemu umiljavati, milovati ga i moliti: „Ajde molim te, dragi Branko, meni za volju, pa ću te rada imati!“

Ali jogunasti Branko što reče neporeče. „Neću!“ još joj jednoč poviče, i sirota Darinka moradè sama na ulicu.

Zar Branko nije bio jako neotesan dětčak?

Darinka nadje na ulici susědovu Zoricu. Zorica je bila odmah pripravna, da se město Branka igra s Darinkom, i ona bérzo zaboravi svoga brata. Bila je vesela, da već bolje nije mogla biti. Nu na skoro izadje van na ulicu Zoričina mati, zovne male děvojčice k sebi, i dade im košaricu punu krasnih bresakah.

„Vi ste se,“ reče im „tako lěpo i čedno skupa igrale, pa evo pojedite zajedno i ove breskve. Nek vam idu u slast!“

Dočim su one te breskve jele, eto ti doleti Branko, a kad opazi breskve poviče odmah: „Oho, i ja moram dobiti koju! Darinko, daj mi ih njekoliko!“

„Odlazi,“ odvrati mu Darinka „nedobiješ baš ni jedne! Da si se malo prije sa mnom igrao, kad sam te bila molila, rado bi je sada podělila s tobom. Nu ti si bio tako neotesan, pa sad za kazan nedobiješ baš ni jedne breskve!“

Branko se pokljuni i ojde kajući se za svoju pogrěšku.

Digitized by Google

33. Lažljivi Tadija.

„Hej Tadija, vrěme je već da ideš u glasbenu školu!“ reče otac. Tadija se skupi, uzme svoje note pod pazuho i otezaše se što dulje mogaše, a najposlě se odvuče, da u školu ide. Tadija je bio lěnac. Putem se sastane sa svojima saucičenima Milošem i Blagojem.

„Hajde s nama na led!“ povikaše oni na njega „da se malo tociljamo (skližamo.)“

Tadiji se to jako dopade, i město da ide u školu, turi svoje note u žep, i odleti s drugovima na led. Nego nikako nije bio savim veseo, jer je dobro u sèrcu osětjao, da je nješta neprava učinio.

Kad je došao kući, zapita ga otac: „Gdě si bio?“

Tadija se sasvim sbuni i poplaši, da će biti kažnjen, ako istinu rekne, te slaže izmucavši: „Bio sam u glasbenoj školi.“

Otac je njemu odmah na licu vidio, da je slagao, te ga još jednoč zapita; „Jesi li Tadija sbiljam bio u školi? Nego mi iskreno kaži istinu, ako si pogrěšio.“

Al Tadija ostade kod svoga, da nije slagao, i da nigda nije nikud dalje išao. Kod tog se je zacèrvenio kao slěpačka tikvica, i dèrhtao je kao prut, bojeći se, da će se òtac sve bolje osvědočiti o njegovoj krivici. Ele Tadija ipak ništa nepriznadè, i otac najposlě pošalje k učitelju, i dade ga zapitati, je li Branko u školi bio. Sad izadje istina na vidělo, te se pokaza,

Digitized by Google

da je Tadija lagao. Otac ga za to čestito izčibuka, i dugo se je na njega sèrdio. A njegova bratja i sestre, i drugovi zvali su ga od to doba „lažljivi Tadija.“ To ga je jako bolělo, i on nigda više nije lagao.

34. Zvěrnica.

Kadgod su Jelica i Milka svoju tetku polazile, nigda se nisu kući povratila, da im što to dala nije. Sad im je dala po koju jabuku, sad koji kolačić, sad groždja; kako je već šta bilo. A višeput su dobile svaka i po jedan grošić, te im tetka reče, da si štogod same kupe.

Jelica je rado jela kojekakve sladkiše, te odleti odmah sa svojim novcem u slastičarnicu, i nakupuje si svakojakih poslasticah. Milka je bila štedljiva děvojčica, spremila je svaki dobiveni grošić u svoju štedionicu, i nakupila si je malo po malo priličnu svoticu.

Jednoč doleti susědov Veljko vičući: „Upravo sad došla je u grad velika jedna zvěrnica. U njo jima lavovah i risah i druge divlje zvěradi, a i prekrasnih papigah, koje skoro govoriti mogu kao čověk. Jednog sam vidio, tomu se je perje sjalo i prelěvalo, kano da je od samoga zlata i dragoga kamenja.“

Čuvši to Jelica i Milka, zaželeše obě jako, da vide tu zvěrnicu. Nu nesrećom bili su roditelji na putu, te im nemogoše dati novacah na to. I već su obadvě bile tužne i žalostne, i skoro da su plakale, kad na jednoč poviče Milka:

Digitized by Google

„Ta ja imam novacah, ja! U mojoj štedionici su četiri grošića!“

Puna veselja donese Milka te novce, pa ojde s Veljkom, da te znamenitosti i krasote vidi. Jelica morade pako ostati kod kuće, i strašno je žalila, što je bila tako razsipna.

Da je i ona bila štedljiva kao Milka, bila bi takodjer to veselje uživala.

Milka je sasvim uzhitjena došla kući i cěli tjedan nije govorila o ničem drugom, nego o zvěrnici, jerbo joj su se neizkazano dopale te tudje životinje.

35. Škare.

Otilija imala je tu zlu navadu, da se je uvěk igrala šiljastimi i oštrimi stvarmi. Nijedan nož, nijedne vilice, nijedne škare (makaze) nisu od nje imale mira, i gdě je samo koje dobila, odmah je s njimi rezuckala i bockala.

Već je višeput toga radi bila kažnjena, i višeput joj je mati rekla: „Draga Otilijo, ti ćeš se porezati i osakatiti, ostavi se nožah i vilicah!“ Al sve je to bilo badava; Otilija nije htěla da sluša.

Jednoč sědjaše mati kod šivaonika (šivaći stol) i šivaše. Otilija se je u sobi igrala svojom lutkom. Slučajno izazove njetko mater van, i ona ostavi na šivaoniku svoju šivaću spravu. Nu tek da je ona bila

Digitized by Google

na vratih, baci odmah Otilija svoju lutku, uzme škare sa stola, nadje si komad papira, ta stane rezuckati svakojake slike.

Dok se je ona tim još zabavljala, nastane na ulici njekakova buka. Bubnjevi i trublje zatrube, jedna pukovnija ulanah prolazaše mimo prozorah.

Otilija to čuvši odleti odmah k prozoru, skoči na stolac, otvori prozor i gledaše vojnike.

Sad iz nenada dodje opet mati u sobu, i Otilija se poplaši, jer sama nije směla ni na prozor da gleda. Bèrzo ga dakle zalupi i htěde sa stolca da skoči. U toj hitnji i tom strahu pako omakne joj se noga i ona upadne, i upravo licem na šiljašte škare, koje je nesrětnica još imala u rukuh. Te joj škare probodu skroz lěvo oko, a ozlede joj čelo.

Otilija je iza glasa plakala od težke boli, morala je sila prepatiti, i ostade za sav svoj život slěpom na ozledjeno oko.

36. I g l a.

Čověk bi mislio, da je Otilija, s nepozornosti svoje već tako nesretna, u buduće ipak pozornijom bila. Žali Bože da nije, ona bo ostade, kao što je i prije bila, te napokon prije reda i zaglavi.

Ona je imala još i to nesretnu navadu, da je kod oblačenja sve igle i žućke (bumbače), kojimi je što prikvačivala, u ustijuh zubmi čvèrsto dèržala.

Digitized by Google

„Nečini toga, děte,“ govoraše višeput mati, kad je to opazila „nečini, jer lasno ti se može koja igla ošiknuti u usta, i eto strašne nesrěće!“

Nu Otiliji su sve materine opomene bile na jedno uho unutra a na drugo van.

Jedno jutro oblačila je Otilija svoje odělo, i imala je kao obično puna usta igalah i žućakah. Najednoč otvore se vrata, i iznenada dodje u sobu tetka Marija, koju je Otilija jako rada imala. U svom veselju, da je tetka tu, zaboravi ona na igle i sve, poleti k njoj, otvori usta i htědè da govori. Igle joj sve pospadaju na tle, jednu paku gutne Otilija, i ona joj u vratu zapane. Od straha i bola zajaukne na glas, i pokuša da iglu opet izbaci. Ali ona se bila preprěčila, te nemogaše ni tamo ni amo, i moradoše zovnuti lěčnika. Lěčnik je došao s kljěštama i drugimi spravami, i sva moguća pokušavaše, da iglu dokuči; ali mu nikako to nepodjè za rukom, sav mu trud bijaše uzaludan. Igla ostadè u vratu, i njekoliko danah zatim moradè Otilija umèrti jako žalostnim i groznim načinom.

O kako je majka tugovala i za njom plakala!

37. Puran.

Najveće Zdenkino veselje bilo je po dvorištu purane dotle dražiti, dok su se razsèrdili, te vikati stali. Ona se je tada grohotom smijala. Mati to jednoč opazi, te joj zabrani, da toga više nečini,

Digitized by Google

„Ostavi purane u miru,“ reče ona „jer ako ih odveć dražila budeš, izplatit će te jednoč.“

Zdenka si pako mišljaše: E šta bi oni meni učinili; te drugi dan u jutra čim je ustala, ojde u dvorište i stane na purane vikati: „Purko! purko!“

Slučajno imala je Zdenka na sebi cèrvenu suknjicu, a jer purani netèrpe cèrvene boje, to se sada većma razsèrde, nego li ikad prije, te stanu blobotati, da je sve dvorište uzbučalo. Uz to su razšepirili i krila i repove, te su po zemlji stali sěći i strići, da se je sve zaprašilo; a ověšeni sopolji su mi se od sèrditosti sad zaplavili sad zacèrvenili se.

Zdenka se je za tèrbuh dèržala od směha, gledajuć ih tako razpuranite, te neprestano vikaše: „Purko! purko!“ Najednoč skoči najveći izmedju njih njoj na ledja, stane ju lupati krilima, a kljunom kvacati u glavu. — Sad joj presědé směh, i ona počé iza glasa plakati a vrištati. Na sréću njezinu čula ju je mati, te je priskočila i oslobodila ju za vremena od razjarenoga purana. Ali je ipak već imala veliku ranu u glavi, a ledja su joj bila sva modra. Odsele nije više nigda zadirkivala purane. Oni ju pameti naučiše. —

Digitized by Google

Digitized by Google

Sadèržaj.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google